

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Ex tribus Augustini Discipulis eadem veritas declaratur

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

gratie medicinalis Christi subvertitur, & Scriptura subvertitur, dum gratia necessitas, non ex vulnere voluntatis, sed ex naturalis ejus indifferentia; & omnium causarum subordinatione subaltiore suspenditur. Nam Augustinus locis jam relatis, divinatorum decretorum efficaciam ad actus etiam naturales extendit, idque ex Scriptura demonstrat; & ait, quod Scriptura divina, si diligenter inspiciatur, ostendit non solum bonas hominum voluntates quas in aeternam dirigit vitam, sed etiam easque conservant saeculi creaturam, & quae ad vitam civilem & politicam spectant, quae utique ordinatae sunt, esse a Deo corda hominum inclinante, & applicante ad quodcumque volent.

S. III.

Extribus Augustini Discipulis eadem veritas declaratur.

Quam praehenter Adversarius asserit, gratiam efficacem ad omnes humanae naturae status dilatam ab Augustini sensibus esse remonitissimam, & vi potius humanae Philosophiae, quam Augustinianae Theologiae expressam & inventam. Longe est alia illustriorum D. Augustini Discipulorum sententia. In primis enim D. Prosperus supra citatus in libro sententiarum quas ex Augustino collegit, sent. 58. expresse asserit quod Divina voluntas est prima & suprema causa omnium corporalium, spiritualiumque motionum, subindeque divinatorum decretorum & auxiliorum efficaciam, ad omnes humanae naturae status, & ad omnes actus tam ordinis naturalis quam supernaturales extendit.

Secundo Fulgentius Augustinianae doctrinae defensor acerrimus, libro 2. ad Trasimundum cap. 2. loquens de divina gratia, sic ait: Ipsa etiam homini reparando fuit necessaria: quia non aliam sententiam Angelum a ruina potuit custodire, nisi illa quae lapsam hominem post ruinam potuit reparare. Una est in utroque gratia operata: in hoc ut surgeret, in illo ne caderet: in illo ne valeret arceretur, in isto ut sanaretur: ab hoc infirmitatem repulit, illum infirmari non fuit. Quibus verbis aperte proficitur, eandem gratiam praeservasse bonos Angelos a lapsu, quae hominem lapsum reparavit: Sed gratia quae ruinam hominis lapsi reparavit, est de se efficax, ut docet Janlenius: Ergo & illa quae custodivit Angelos ne caderent.

Nec valet si dicas, hunc locum Fulgentii eodentem pertinere, ut tunc hominis reparatio nem, tum Angeli stabilitatem & gratiae in genere asseribat, non vero gratiae efficaciter moventi. Non valet, inquam, Fulgentius enim ibidem loquens de gratia quae impeditur casum bonorum Angelorum, appellat eam victicem; & ait quod ipsa virtus insuperabilis est: At haec non possunt venicari de gratia generaliter sumpta, sed solum de aliqua speciali gratia, nimirum de efficaci, ut de se pater: Ergo ibi de gratia efficaci, non vero de gratia generaliter sumpta loquitur.

Tertio, S. Thomam, Discipulorum Augustini nobilissimum & acerrimum, & ita in Augustino verbatim, ejusque doctrinam tinctum & imbutum, ut ipse Janlenius illum, Augustinum contra, appellet, eandem decretorum & auxiliorum efficaciam necessitatem ad statum innocentiae & integritatis extendisse, ita perspicuum & manifestum est, ut de hoc nulla possit subesse dubitatio: nam 1. 2. quaest. 109. art. 2. in corpo-

re ait, quod homo in utroque statu (integritatis scilicet & corruptionis) indiget auxilio divino, ut ab ipso moveatur. Et in responsione ad 1. asserit quod Mens hominis, etiam sani, non ita habet dominium sui actus, quin indigeat moveri a Deo. Sed nomine auxilii moventis, non aliam S. Doctorem significasse gratiam, quam efficacem & praedeterminantem, farentur Adversarii: nominatim Antonius Arnaldus, in opusculo cui titulus est: Vera S. Thomae de gratia sufficienti & efficaci doctrina: in quo probat S. Doctorem, nullam aliam gratiam agnovisse, praeter sanctificantem, seu justificantem, (quam vocat habituale donum) & efficacem, seu praedeterminantem, quam auxilium Dei moventis appellat: Ergo D. Thomas necessitatem gratiae efficaci & praedeterminantis, pro utroque statu integritatis & corruptionis, admittit.

Quod potest confirmari ex eo quod in corpore ejusdem articuli, assignat tria principia ex quibus sumitur necessitas gratiae moventis: duo specialia, & alterum generale. Primum est aegritudo & infirmitas naturae, per peccatum originale depravatae. Secundum, elevatio, & proportio objecti supernaturalis ad potentias naturales animae. Tertium, subordinatio & dependentia generalis causarum secundarum a prima in operando. Unde cum in statu innocentiae fuerit dispositio inter potentias naturales animae, & objecta supernaturalia, & generalis subordinatio ad primum motorem: manifestum est, juxta principia D. Thomae, decreta & auxilia efficaciam, pro utroque statu naturae lapsae & integrae, esse admittenda: cum hoc tamen discrimine, quod in statu naturae lapsae, ex duplici capite speciali (scilicet ex infirmitate naturae, & elevatione objecti supernaturalis) & alio generali, (nempe subordinatione & dependentia causarum secundarum a prima) eorum necessitas petenda est. In statu vero innocentiae, ex uno tantum capite speciali: nempe ex elevatione objecti supernaturalis supra potentias naturales Adami & Angelorum; & alio generali, subordinatione scilicet & dependentia causae secundae a prima, ut ibidem declarat S. Doctor, his verbis. Sic igitur virtute gratuita superaddita virtuti naturae indiget homo in statu naturae integrae, quantum ad unum, scilicet ad operandum & volendum bonum supernaturale. Secundum statum naturae corruptae, quantum ad duo: scilicet ut sanetur, & ulterius ut bonum supernaturalis virtutis operetur, quod est meritorium. Uterius autem in utroque statu indiget homo auxilio divino, ut ab ipso moveatur.

Quae doctrina illustrari & confirmari potest exemplo aptissimo hominis sani & infirmi. Ut enim homo infirmus attingat v.g. fastigium domus, vel summitatem tecti, indiget duplici medio, scilicet medicina sanante, & scala elevante. Homo vero sanus & robustus indiget solum elevari per scalam, non vero sanari per medicinam. Idem proportionaliter dicendum est de homine in statu naturae lapsae & integrae. In primo enim indiget sanari per gratiam ab infirmitate naturae per peccatum originale delectata, & simul per eam elevari, & applicari ad actus & objecta supernaturalia. In altero vero Adam non indigebat gratia sanante, sed dumtaxat movente & elevante; quia in illo felicissimo statu, nulla erat infirmitas, nulla plaga, nulla rebellio appetitus, nec deordinatio potentiarum animae; sed solum indifferentia & potentialitas liberi arbitrii, ac dispropo-

175

176

in Bibli...

disproportio inter potentias naturales animæ, & objecta supernaturalia, quæ non poterat tolli aut vinci, nisi per gratiam efficacem. Unde S. Doctor infra quæst. 62. art. 2. ad 1. dicit quod *Converti ad beatitudinem ultimam; homini quidem est difficile, & quia est supra naturam, & quia habet impedimentum ex corruptione corporis, & infectione peccati. Sed Angelo est difficile, propter hoc solum quod est supernaturale.*

177 Ex quibus liquet, doctrinam quæ divinorum decretorum & auxiliorum efficaciam, ad statum innocentie hominum & Angelorum extendit, Thomisticam esse, subindeque Augustinianam: nam ut rectè discurret Caramuel in Theologia fundamentali, Thesi 3. impertinenti 4. de doctrina Augustini: *Qui dicit intellectum à D. Thoma Augustinum, Thomam non legit; vix enim articulus in toto opere, qui Augustini autoritate careat. Qui lectum quidem, non tamen intellectum asserit, Thomam Angelicâ mente præditum negat, & ab universa Ecclesiâ pietate deficit, Thomam ANGELICI DOCTORIS nomine condecorantis. Qui Thomam ait legisse, & intellexisse Doctoris divini volumina, voluisse tamen illum in partes suas vel invitum trahere, in Angelicâ Doctoris personam & doctrinam est impius.* Immeritò ergo dixit Janfenius loco præcitato: *Eos qui medicinalem Christi gratiam sic defendere conantur, ut eam in prædeterminationem physicam transforment, omni status hominum lapsorum & innocentium, ex vi causæ primæ, & indifferentiæ voluntatis necessariam, magis esse Aristotelicos, quàm Augustinianos: cum plura utriusque S. Doctoris, Augustini & Thomæ, pro hac sententia, adduxerim testimonia. Imò potius qui gratiam libero arbitrio in statu innocentie subiciunt, & bona Angelorum & primorum parentum opera, ac merita, non fuisse à Deo specialiter donata, & à gratia liberum arbitrium applicante, in eis facta; nec Augustiniani, nec Thomistæ, sed Bajani dicendi sunt: cum inter damnatas à Pio V. & Gregorio XIII. Michaëlis Baij propositiones, ista primum locum obtineat: *Nec Angeli nec primi hominis adhuc integri merita, rectè vocantur gratia.**

§. IV.

Quatuor rationes à priori.

178 **N**ostræ sententiæ non solum favet auctoritas SS. Patrum, sed plures etiam rationes efficaces eam demonstrant.

Prima & principalis fuitur ex generali subordinatione, & dependentia causæ secundæ à prima in operando, quæ sine decreto efficaci & concursu prævio nequit subsistere, ut fusè demonstrant nostri Thomistæ in Philosophia, & in Tractatu de auxiliis. Sic ergo potest formari argumentum. Homo & Angelus in quocumque statu considerati, debent subordinari Deo in operando, seu ab illo constitui in ratione principii actualis suarum operationum, tam naturalium quàm supernaturalium: Atqui secluso concursu prævio & gratiâ efficaci, non possunt Deo subordinari in operando, nec ab illo constitui in ratione principii actualis suarum operationum: Ergo pro omni statu, homo & Angelus indigent concursu prævio, & gratiâ efficaci ad operandum. Major patet, minor probatur. Angelus vel homo in statu innocentie non poterant constitui in ratione principii actualis suarum operationum supernaturalium, per concursum simultaneum ordinis supernaturalis, nec per auxili-

um sufficiens ejusdem ordinis: Ergo sublatò concursu prævio, & gratiâ efficaci, non poterant subordinari Deo in ratione principii actualis. Consequentia patet, Antecedens, quantum ad utramque partem, probatur. Cum principium actuale operationis sit quid prævium illâ, prioritate saltem naturæ, & habeat cum ea indissolubilem nexum, constitutum illius debet etiam hæc duo habere: id est prioritate naturæ operationem antecedere, & cum ea indissolubilitate connecti. Unde cum concursus simultaneus non sit prior operatione prioritate naturæ, & auxilium sufficiens non habeat cum ea nexum indissolubilem, sed frequenter ab illa separatim manifestum est, quod Angelus & homo in statu innocentie, non poterant constitui in ratione principii actualis operationum supernaturalium, per gratiam sufficientem, vel per concursum simultaneum ordinis supernaturalis, quem gratiam coefficientiæ & cooperationis appellant, sed solum per concursum prævium, & gratiam efficacem.

Secunda ratio petitur ex principiis supra art. 2. §. 1. statuti: Libera enim determinatio voluntatis Adami & Angelorum in statu innocentie, cum esset quædam entitas creata, vel saltem quidam modus & formalitas entis, non poterat subterfugere divinam causalitatem, quæ est universalissima, & se extendit ad omne ens, omnesque modos & formalitates entis: Sed Deus non potest liberam voluntatis creatæ determinationem causare per decretum, vel auxilium purè indifferens, & liberi arbitrii determinationem & consensum expectans, sed tantum per decretum & auxilium de se efficax, & determinationem voluntatis creatæ, prioritate saltem naturæ antecedens, ut ibidem ostendimus: Ergo decreta & auxilia efficacissima, non solum pro statu naturæ lapsæ, sed etiam pro statu integritatis & innocentie, admittenda sunt.

Tertia ratio fuitur ex D. Thoma 3. contra Gent. cap. 155. ubi sic ait: *Omne quod de se est variabile, ad hoc quod figatur in uno, indiget auxilio alio: jus movens immobilis: Sed liberum arbitrium Adami & Angelorum in statu innocentie, erat mobile, & vertibile, ac variabile à bono in malum, & sicut Bilancis in equilibrio constituta, nullus globi rotundissimi in planitie perfectissima, versat omnem partem æq. mobilis, inquit Janfenius de gratia primi hominis & Angelorum cap. 14. Ergo ut determinaretur ad bonum, & in eo perseveraret, & firmaretur, indigebat speciali Dei auxilio. Unde Augustinus in Enchir. cap. 106. *Non sufficiebat liberum arbitrium iustitia retinenda, nisi participatione immutabilis boni, divinum adiutum præberetur.**

Quarta ratio petitur ex perfectione status innocentie: Theologi enim, hujus florentissimi status felicitatem describentes, docent cum D. Thoma, illum in eo præcipuè sitam fuisse, ut inferiora superioribus subderentur, & superiora inferioribus dominarentur. Ex quo inferuntur eo statu partem inferiorem superiori, & superiorum Deo perfectè subjectam fuisse. Cum ergo gratia illius status esset multò perfectior naturæ, eamque multis partibus superaret, debebat, juxta hunc præclarum ordinem à divina sapientia institutum, libero arbitrio præesse ac dominari, non verò ei subijci & ancillari. Verum hunc præclarum ordinem everit Janfenius, gratiam enim status innocentie ponit ad pedes naturæ, & il-